

UCHWAŁA NR LIX/386/24
RADY POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO
z dnia 3 kwietnia 2024 r.

w sprawie uchwalenia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Włoszczowskim na lata 2024-2026

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 107), art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 177; zm. Dz. U. z 2023 r. poz. 818) Rada Powiatu Włoszczowskiego uchwala, co następuje:

§1. Uchwala się Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Włoszczowskim na lata 2024 - 2026 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Powiatu Włoszczowskiego

/-/ Zbigniew Matyśkiewicz

Uzasadnienie:

W myśl przepisów zawartych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 177; zm. Dz. U. z 2023 r. poz. 818) do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej.

W związku z powyższym zachodzi konieczność uchwalenia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Włoszczowskim na lata 2024 - 2026 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

Załącznik do Uchwały nr LIX/386/24
Rady Powiatu Włoszczowskiego
z dnia 3 kwietnia 2024 r.

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE WŁOSZCZOWSKIM NA LATA 2024-2026

Spis treści

Wstęp	3
1. Założenia programowe.....	5
2. Organizacja pieczy zastępczej.....	6
2.1. Rola organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz powiatowego centrum pomocy rodzinie	6
2.2. Zadania powiatu	8
3. Struktura i formy pieczy zastępczej	10
4. Usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej.....	12
5. Charakterystyka środowisk rodzinnych zagrożonych umieszczeniem dzieci w zastępczych formach opieki na podstawie danych udostępnionych przez ośrodki pomocy społecznej na terenie powiatu włoszczowskiego.....	12
6. Analiza rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w powiecie włoszczowskim....	18
6.1. Rodzinna piecza zastępcza w powiecie włoszczowskim	19
6.2. Instytucjonalna piecza zastępcza w powiecie włoszczowskim.....	22
6.3. Charakterystyka osób usamodzielnianych opuszczających pieczę zastępczą.....	22
7. Analiza SWOT.....	25
8. Cel główny i cele szczegółowe programu	27
9. Limit rodzin zastępczych zawodowych w latach 2024-2026.....	28
10. Źródła finansowania programu.....	29
11. Zakładane rezultaty realizacji programu	29
12. Monitoring i ewaluacja programu.....	30
13. Zakończenie.....	30

Wstęp

„Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiece i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami (...).”

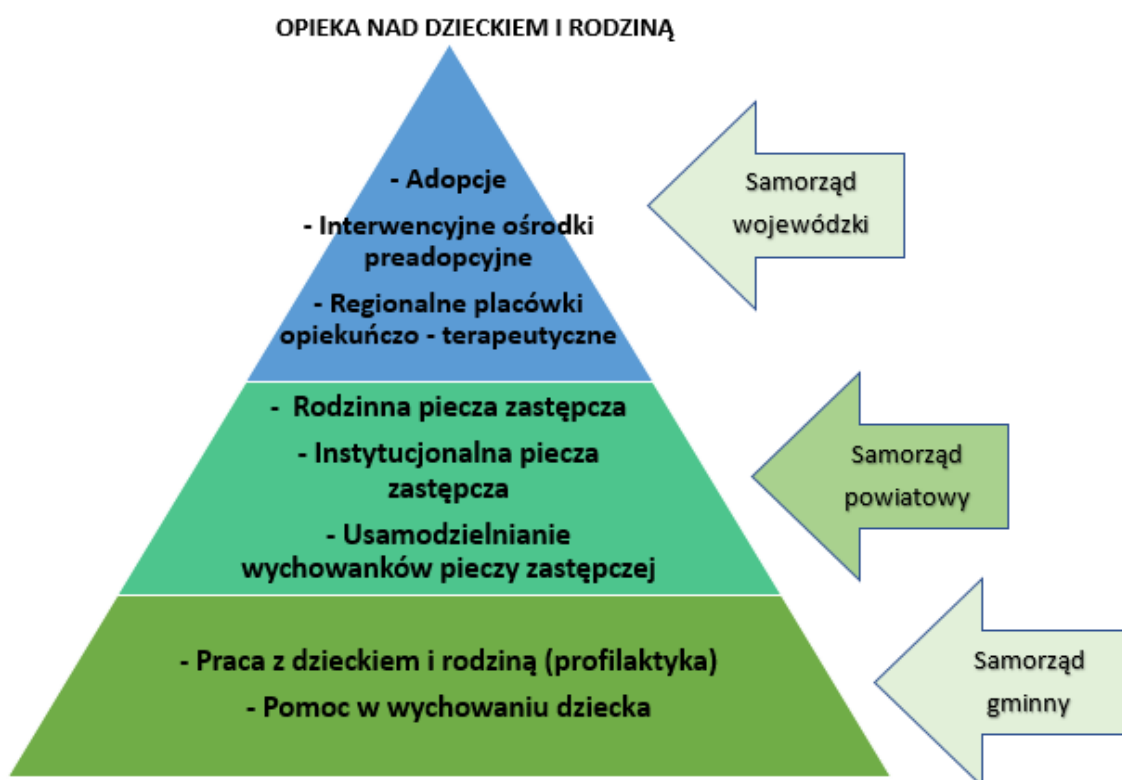
Preambuła Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Najlepszym środowiskiem życia i wychowania dziecka jest rodzina. Rodzice obowiązani są troszczyć się o fizyczny i duchowy rozwój dziecka, zapewnić mu odpowiednie warunki życia oraz umożliwić wszechstronny rozwój osobowości. Władza rodzicielska powinna być sprawowana tak, jak wymaga tego dobro dziecka. W razie pojawienia się jakichkolwiek trudności w należyтым wypełnianiu obowiązków wynikających z władzy rodzicielskiej, rodzicom należy się pomoc i wsparcie ze strony państwa. Celem wsparcia jest przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W przypadku, gdy wykorzystane zostaną wszelkie możliwe formy pomocy, a rodzice dziecka nadal nie są w stanie należycie wypełniać swoich obowiązków, dziecko może zostać umieszczone w pieczy zastępczej, której celem jest zapewnienie mu czasowej opieki i wychowania. Umieszczenie dziecka poza rodziną naturalną powinno stanowić środek ostateczny, stosowany gdy dobro dziecka jest zagrożone. Dziecko umieszcza się w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo do czasu umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej. Jednakże dla dobra dziecka możliwe jest pozostawienie go w długoterminowym rodzinnym środowisku zastępczym do usamodzielnienia. Umieszczenie w pieczy zastępczej powinno uwzględniać prawo dziecka do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej - jeżeli jest to zgodne z dobrem dziecka.

Pieczą zastępczą zmierza do przygotowania dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych, nawiązywania i podtrzymywania kontaktów z rodziną i rówieśnikami oraz zdobywania umiejętności społecznych, a także dąży do zaspokojenia potrzeb emocjonalnych dzieci, potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Pomoc dziecku i rodzinie jest zadaniem Państwa, realizowanym przez poszczególne szczeble samorządu terytorialnego.

Rysunek 1. Podział zadań na poszczególne szczeble samorządowe

1. Założenia programowe.

Do zadań powiatu należy opracowanie i realizacja 3 - letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych. Niniejszy Program jest kolejnym tego typu dokumentem opracowanym przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i w zasadniczym kształcie stanowi kontynuację „Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Włoszczowskim na lata 2021-2023”. Program kontynuuje realizację celów określonych we wspomnianym programie. Założenia programowe są równocześnie zbieżne z obowiązującą Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Włoszczowskiego na lata 2023-2033, przyjętą Uchwałą Nr XLIV/304/22 Rady Powiatu Włoszczowskiego z dnia 29 grudnia 2022 r.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje kierunek działań podejmowanych przez powiat w celu zorganizowania na jego terenie prawidłowo funkcjonującego i efektywnego systemu pieczy zastępczej. Jego zadania skoncentrowane są przede wszystkim na zapewnieniu dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, tworzeniu warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych, prowadzeniu placówek opiekuńczo-wychowawczych. Powiaty organizują także wsparcie osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne. Zadaniem gminnych podmiotów organizujących pracę z rodziną – ośrodków pomocy społecznej – jest umożliwienie powrotu dziecka do rodziny. W tym kontekście, zadaniem powiatu jest także współpraca ze służbami gminnymi (w tym m.in. asystentami rodzinnymi) przy udzielaniu pomocy rodzinie, szczególnie w sytuacji zagrożenia jej funkcji socjalnych i wychowawczych oraz w pracy na rzecz powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodziny.

Głównym kierunkiem rozwoju pieczy zastępczej zgodnie z ustawą jest rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.

W Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Włoszczowskim, wszystkie wskazane powyżej dyrektywy stanowią punkt wyjścia do projektowania działań zmierzających do stworzenia takiego systemu pieczy zastępczej, który zapewni dzieciom potrzebującym wsparcia odpowiednią liczbę miejsc głównie w rodzinnych formach pieczy zastępczej, właściwe standardy świadczonej pomocy oraz taki poziom współpracy między podmiotami udzielającymi dziecku wsparcia, który – jeśli jest to możliwe – pozwoli na przywrócenie dziecka jego rodzinie lub też umożliwi mu funkcjonowanie we właściwy sposób w ramach odpowiednich – rodzinnych lub instytucjonalnych – form pieczy zastępczej.

W tym celu podejmowane będą działania ukierunkowane na rozwój rodzinnej pieczy zastępczej – przede wszystkim poprzez zwiększanie skuteczności działań sprzyjających pozyskiwaniu kandydatów

do pełnienia funkcji zawodowych rodzin zastępczych, w tym rodzin zastępczych specjalistycznych i prowadzących rodzinne domy dziecka, doskonalenie warunków prowadzenia zawodowych form rodzinnej pieczy zastępczej oraz rozwój kompetencji wychowawczych osób sprawujących funkcję rodzin zastępczych wszelkiego typu.

2. Organizacja pieczy zastępczej.

Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej w Powiecie Włoszczowskim, są realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie, które zostało jednocześnie wyznaczone przez Starostę Powiatu Włoszczowskiego na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej (Zarządzenie nr 64/11 Starosty Włoszczowskiego z dnia 18 października 2011 r.).

W strukturach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie został wyodrębniony zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej.

2.1 Rola organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz powiatowego centrum pomocy rodzinie

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej to forma, którą wprowadza ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wyznacza starosta, może nim być jednostka organizacyjna powiatu lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. Zgodnie z zapisami ustawy na terenie jednego powiatu może działać więcej niż jeden organizator rodzinnej pieczy zastępczej. Ustawodawca wskazuje konieczność rozdzielenia zadań związanych z finansowaniem rodzinnej pieczy zastępczej od opieki merytorycznej i nadzoru. Stąd pojawił się zapis, że jeśli w danym powiecie rolę organizatora będzie pełniło powiatowe centrum pomocy rodzinie, musi zostać wyodrębniony specjalny zespół, który zajmie się tworzeniem i profesjonalizacją systemu opieki.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

1. prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
2. kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
3. organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
4. zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka;

5. organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
6. zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
7. zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
8. organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
9. współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;
10. prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
11. zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
12. dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
13. prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą;
14. przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
15. zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
16. zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji;
17. przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;
18. zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;

19. organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

2.2 Zadania powiatu

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy:

1. opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
2. zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
3. organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo - wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo - terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
4. tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
5. prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
6. organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
7. organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
  - a) grup wsparcia,
  - b) specjalistycznego poradnictwa;
8. wyznaczenie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
9. zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
10. prowadzenie rejestru danych, o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka oraz pełniących funkcje rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka;
11. kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
12. finansowanie:
  - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-

wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,

- b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
  - c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;
13. sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
  14. przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszenia opłat za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

1. realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
2. finansowanie pobytu w pieczy zastępczej dzieci cudzoziemców mających miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
3. Finansowanie dodatku wychowawczego i dodatku do zryczałtowanej kwoty, w wysokości świadczenia wychowawczego określonego w przepisach o pomocy państwa w wychowaniu dzieci.

3. Struktura i formy pieczy zastępczej

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. W systemie pieczy zastępczej wyróżnia się pieczę zastępczą instytucjonalną i rodzinną (rysunek 1).

Rysunek 2. Organizacja systemu pieczy zastępczej w Polsce – formy pieczy zastępczej.

Rodzinna piecza zastępcza jest realizowana w dwóch formach, tj.:

- Rodziny zastępcze
- Rodzinne domy dziecka.

Wyróżnia się trzy typy rodzin zastępczych:

- **Rodzina zastępcza spokrewniona** – tworzona jest przez wstępnych lub rodzeństwo dziecka, przysługują jej świadczenia finansowe na utrzymanie dziecka;
- **Rodzina zastępcza niezawodowa** – tworzona jest przez osoby, które nie są wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, przysługują jej świadczenia pieniężne na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka. W rodzinie zastępczej niezawodowej umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa);
- **Rodzina zastępcza zawodowa** – tworzona jest przez osoby, które nie są wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, oprócz świadczenia pieniężnego na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka otrzymuje także wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji rodziny zastępczej, w rodzinie tej umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż

3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa). Rodzina zastępcza zawodowa może działać również jako:

- ✓ **rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego** – przyjmuje dziecko na podstawie orzeczenia sądu, w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców dziecka lub innej osoby, w przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie. W rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego umieszcza się dziecko do czasu unormowania sytuacji dziecka, nie dłużej jednak niż na okres 4 miesięcy. W szczególnie uzasadnionych przypadkach okres ten może być przedłużony, za zgodą organizatora rodzinnej pieczy zastępczej do 8 miesięcy lub do zakończenia postępowania sądowego
- ✓ **rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna** – umieszcza się w niej w szczególności dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich oraz małoletnie matki z dziećmi.

Obok rodzin zastępczych drugą formą rodzinnej pieczy zastępczej są **rodzinne domy dziecka**. Tworzą je małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim. W tym samym czasie może w nich przebywać nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa). Prowadzącemu rodzinny dom dziecka przysługuje wynagrodzenie.

Pieczą zastępczą instytucjonalną realizowaną jest w formie placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych oraz interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych. Ze względu na specyfikę, wyróżnia się następujące rodzaje placówek opiekuńczo-wychowawczych:

- typu socjalizacyjnego;
- typu interwencyjnego;
- typu specjalistyczno – terapeutycznego;
- typu rodzinnego.

Niezależnie od typu, placówka opiekuńczo - wychowawcza zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe, zdrowotne, emocjonalne, rozwojowe, społeczne i religijne, w tym zapewnia dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości. Pracownicy placówki umożliwiają także kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi oraz podejmują działania w celu powrotu dziecka do rodziny.

4. Usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej.

Usamodzielnianie jest długim procesem wychowawczym, który wprowadza osobę usamodzielnianą, opuszczającą pieczę zastępczą, do podjęcia samodzielnego dojrzałego życia i integracji ze środowiskiem lokalnym.

Proces usamodzielnienia rozpoczyna się na rok przed osiągnięciem pełnoletności przez osobę usamodzielnianą i w zależności od sytuacji życiowej może trwać najpóźniej do momentu osiągnięcia przez osobę usamodzielnianą 26 roku życia.

Pełnoletni wychowanek w procesie usamodzielnienia wspierany jest przez pracownika socjalnego lub koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz opiekuna usamodzielnienia.

Osoba opuszczająca pieczę zastępczą zobowiązana jest do wyboru opiekuna usamodzielnienia, który musi zostać zaakceptowany przez dyrektora powiatowego centrum pomocy rodzinie. Osoba ta ma za zadanie wsparcie wychowanka w procesie usamodzielnienia. Proces usamodzielnienia realizowany jest w oparciu o indywidualny program usamodzielnienia, który opracowywany jest przez osobę usamodzielnianą wspólnie z opiekunem usamodzielnienia. Program określa w szczególności zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia oraz sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz podjęciu przez osobę usamodzielnianą zatrudnienia.

W ramach procesu usamodzielnienia wychowankowi przyznaje się pomoc na kontynuowanie nauki, pomoc na usamodzielnienie oraz pomoc na zagospodarowanie. Osobie usamodzielnianej udziela się również pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz zatrudnienia. Po nowelizacji ustawy zapewnia się również pomoc prawną i psychologiczną.

5. Charakterystyka środowisk rodzinnych zagrożonych umieszczeniem dzieci w zastępczych formach opieki na podstawie danych udostępnionych przez ośrodki pomocy społecznej na terenie powiatu włoszczowskiego.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podzieliła kompetencje w zakresie pracy z rodziną biologiczną między samorząd gminny i powiatowy. Obowiązki te jednostki samorządu terytorialnego realizować powinny w szczególności przez współpracę z sądem i ich organami pomocniczymi, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, organizacjami pozarządowymi oraz środowiskiem lokalnym.

W gestii gminy jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych polegające na planowych działaniach mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Rodzina może otrzymać wsparcie przez działania:

- instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny,

- placówek wsparcia dziennego,
- rodzin wspierających.

W związku z opracowaniem „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Włoszczowskim na lata 2024 – 2026” zwrócono się z prośbą do gmin powiatu włoszczowskiego o udzielenie informacji na temat realizacji zadań gminy wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

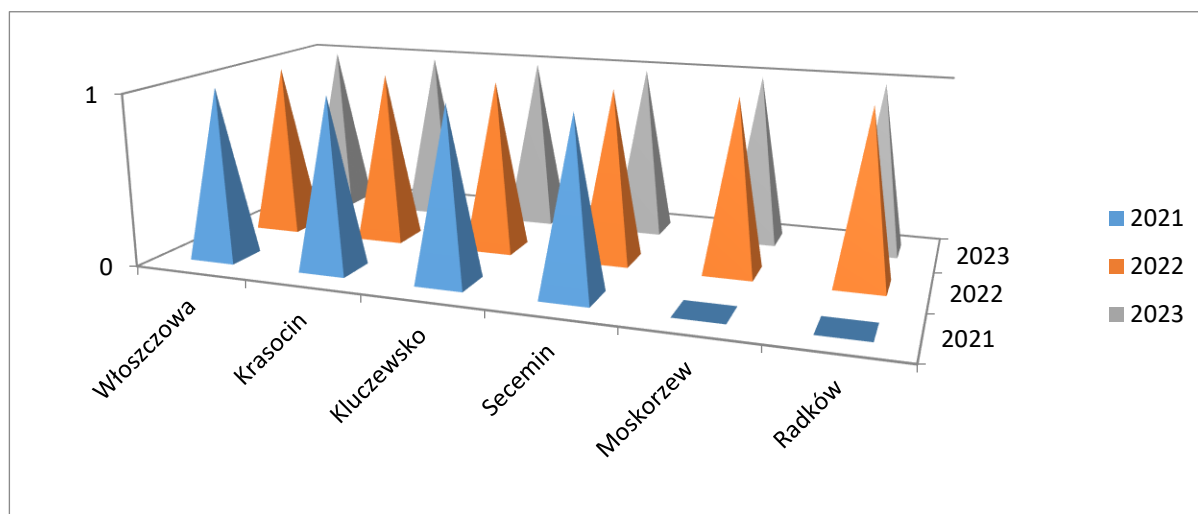
Uzyskano informacje dotyczące liczby asystentów rodziny zatrudnionych w latach 2021-2023 w poszczególnych gminach, liczby rodzin objętych wsparciem asystenta, liczby rodzin objętych pomocą finansową, przejawiających trudności opiekuńczo - wychowawcze oraz liczby rodzin zagrożonych odebraniem dzieci.

Tabela 1.

Zatrudnienie asystentów rodzin w latach 2021-2023

GMINA	LICZBA ASYSTENTÓW RODZINY		
	2021	2022	2023
Włoszczowa	1	1	1
Krasocin	1	1	1
Kluczewsko	1	1	1
Secemin	1	1	1
Moskorzew	0	1	1
Radków	0	1	1

Z danych zawartych w powyższej tabeli wynika, że w związku z realizacją cyt. ustawy w gminach powiatu włoszczowskiego w roku 2021 zatrudniono 4 asystentów rodziny. W roku 2022 liczba asystentów wzrosła do 6, w kolejnym roku ich liczba utrzymała się na tym samym poziomie. Wynika z tego, że wszystkie gminy na terenie powiatu włoszczowskiego wypełniają obowiązek ustawy w zakresie zatrudniania asystentów rodzin. Poniżej graficzny zapis danych z tabeli 1.

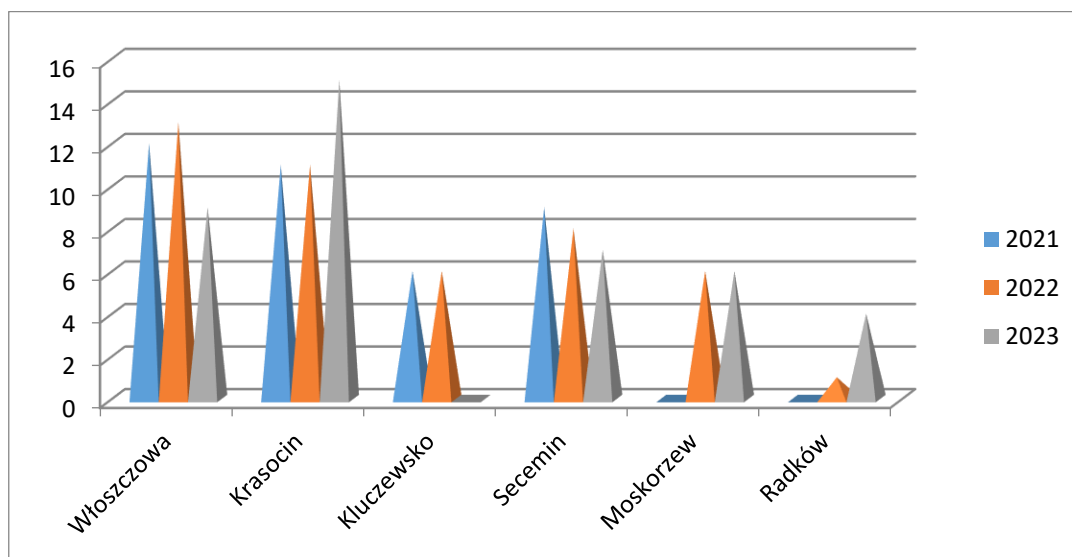
Tabela 2.

Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2021-2023

GMINA	LICZBA RODZIN OBJĘTYCH WSPARCIEM ASYSTENTA RODZINY		
	2021	2022	2023
Włoszczowa	12	13	9
Krasocin	11	11	15
Kluczewsko	6	6	0
Secemin	9	8	7
Moskorzew	0	6	6
Radków	0	1	4

Na podstawie danych zawartych w tabeli stwierdza się, że największa liczba rodzin objętych wsparciem asystenta znajduje się na terenie gmin Włoszczowa, Krasocin, i Secemin.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15 rodzin. Z powyższych zestawień wynika, że we wszystkich gminach powiatu założenia te były przestrzegane. Poniżej graficzny zapis danych z tabeli 2.

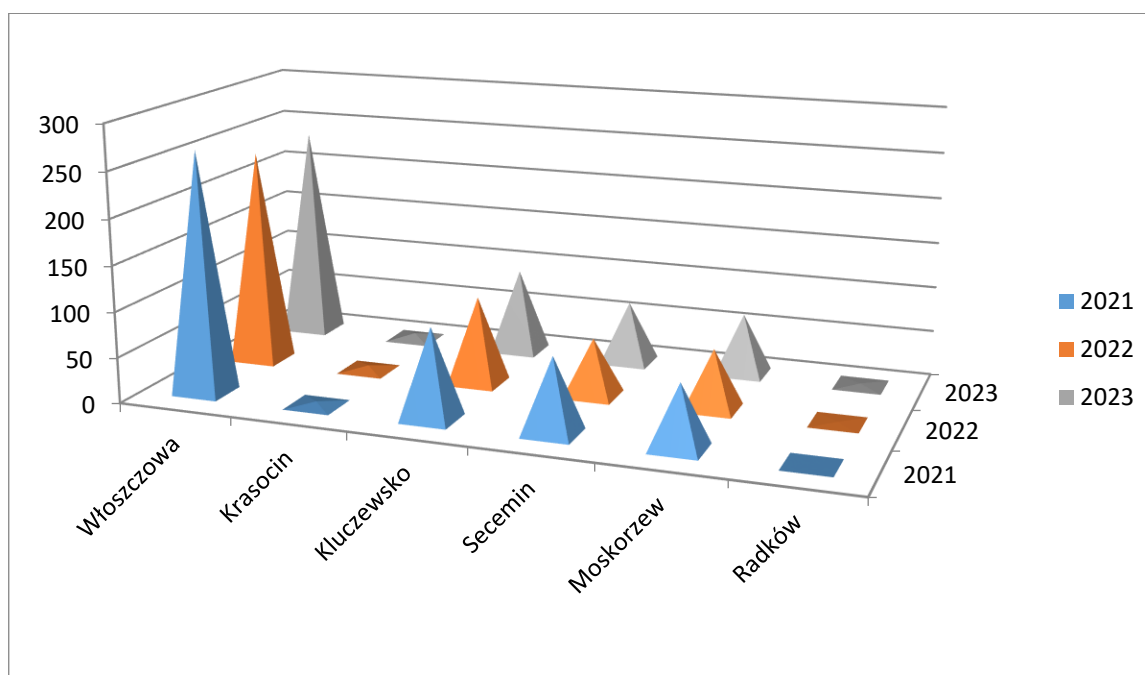

Tabela 3.

Liczba rodzin objętych pomocą finansową latach 2021-2023

GMINA	LICZBA RODZIN OBJĘTYCH PRACĄ SOCJALNĄ I POMOCĄ MATERIALNĄ		
	2021	2022	2023
Włoszczowa	265	237	236
Krasocin	4	5	6
Kluczewsko	99	96	93
Secemin	82	63	68
Moskorzew	69	65	67
Radków	0	1	2

Na podstawie danych zawartych w tabeli stwierdza się, że największa liczba rodzin objętych pomocą finansową znajduje się na terenie gmin Włoszczowa, Kluczewsko, Secemin i Moskorzew. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że gmina Włoszczowa to największa gmina powiatu, a co za tym idzie wartości wskazywane w odniesieniu do tej gminy będą relatywnie większe od pozostałych. Poniżej graficzny zapis danych z tabeli 3.

Tabela 4.

Liczba rodzin (ogólnie) przejawiających trudności opiekuńczo-wychowawcze w latach 2021-2023

GMINA	LICZBA RODZIN PRZEJAWIAJĄCYCH TRUDNOŚCI OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZE		
	2021	2022	2023
Włoszczowa	24	25	26
Krasocin	11	11	15
Kluczewsko	9	7	8
Secemin	24	18	19
Moskorzew	1	4	1
Radków	0	1	4

Na podstawie danych zawartych w tabeli stwierdza się, że największa liczba rodzin przejawiających trudności opiekuńczo –wychowawcze znajduje się na terenie gmin Włoszczowa i Secemin. Poniżej graficzny zapis danych z tabeli 4.

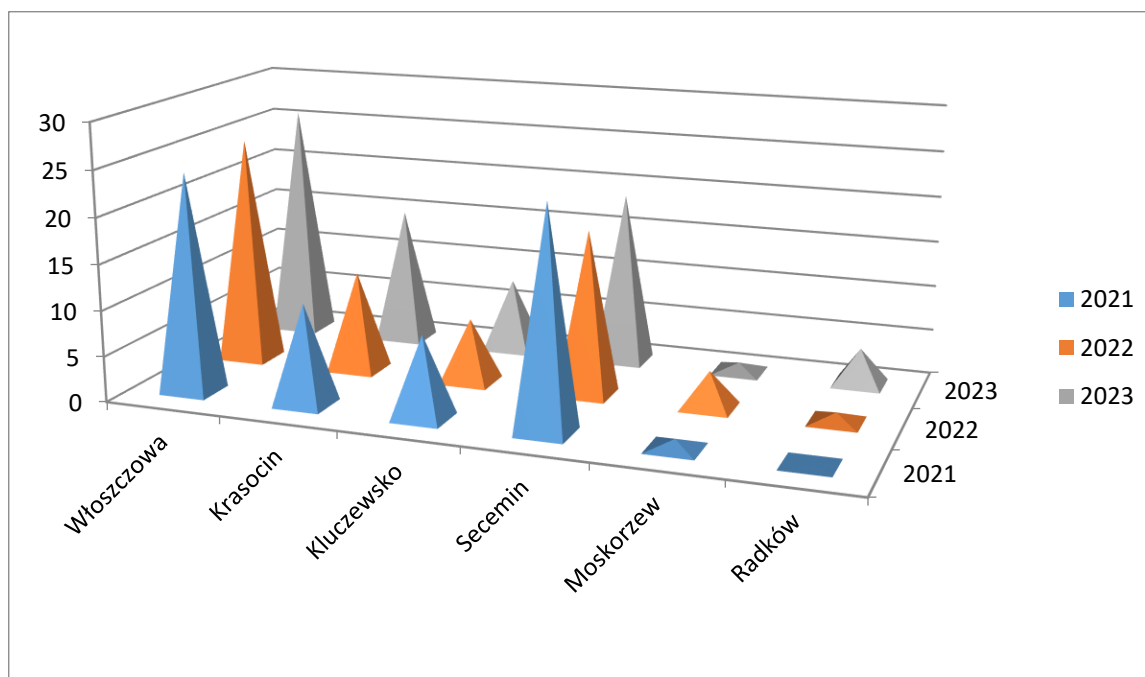
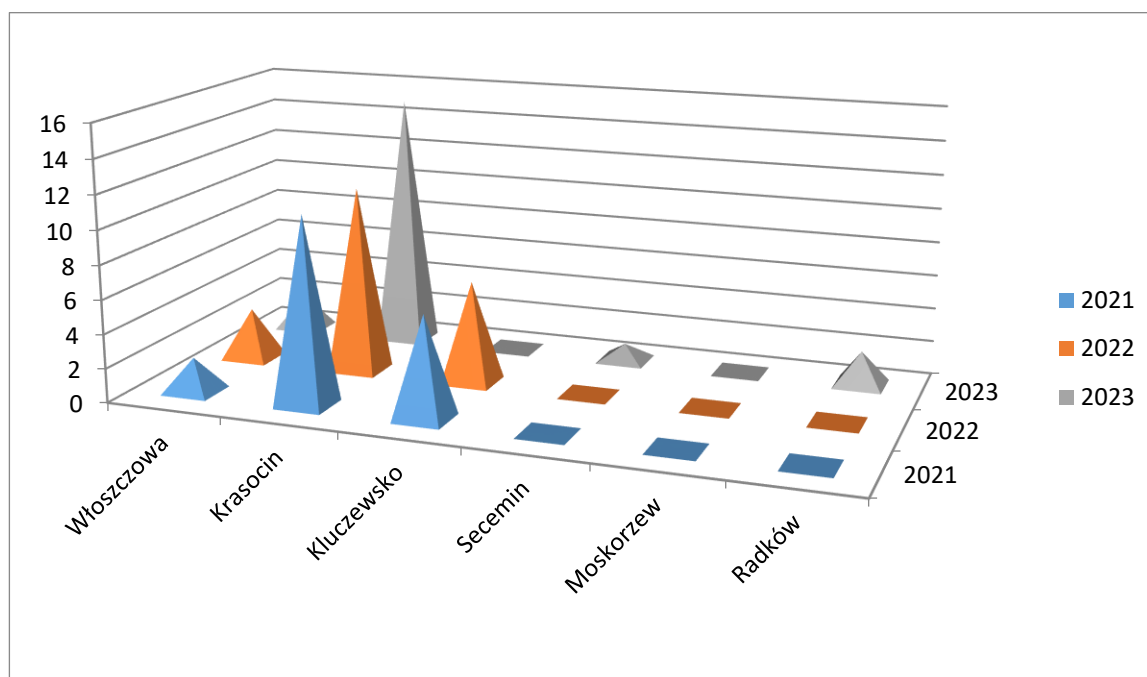

Tabela 5.

Liczba rodzin zagrożonych odebraniem dzieci w latach 2021-2023

GMINA	LICZBA RODZIN ZAGROŻONYCH ODEBRANIEM DZIECI		
	2021	2022	2023
Włoszczowa	2	3	2
Krasocin	11	11	15
Kluczewsko	6	6	0
Secemin	0	0	1
Moskorzew	0	0	0
Radków	0	0	2

Na podstawie danych zawartych w tabeli stwierdza się, że największa liczba rodzin zagrożonych odebraniem dzieci znajduje się na terenie gmin Krasocin. Poniżej graficzny zapis danych z tabeli 5.

6. Analiza rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w powiecie włoszczowskim

Dokonując analizy funkcjonowania pieczy zastępczej w powiecie włoszczowskim należy podkreślić, że Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie jako organizator pieczy zastępczej kładzie bardzo duży nacisk na poszukiwanie dla dzieci rodzinnych form.

Dzięki dobrej współpracy z kuratorami sądowymi, ośrodkami pomocy społecznej oraz dużemu zaangażowaniu pracowników, dzieci z terenu powiatu włoszczowskiego sporadycznie są umieszczane w placówkach opiekuńczo wychowawczych.

Na terenie powiatu funkcjonuje pięć rodzin zastępczych zawodowych, w tym dwie pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, co daje gwarancję szybkiego i skutecznego zabezpieczenia dzieci w sytuacjach nagłych. W ramach podejmowanych działań wspierających rozwój pieczy zastępczej, pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie współpracują z Ośrodkami Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Włoszczowskiego, pracownikami Sądu Rejonowego we Włoszczowie oraz Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej, Policją, szkołami, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną. Ponadto podejmowana jest współpraca z fundacjami, stowarzyszeniami, które mają na celu dofinansowanie różnych zadań dodatkowych w zakresie wpierania i promowania rodzicielstwa zastępczego. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie bierze udział w projektach unijnych, które współfinansują różne działania w zakresie wspierania i rozwoju pieczy zastępczej. W związku z powyższym:

- w okresie od czerwca 2019 r. do czerwca 2022 r. realizowało projekt „BEZ BARIER” w ramach projektu współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 Oś 9- Włączenie społeczne i walka z ubóstwem Działanie 9.2 Ułatwienie dostępu do wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych Poddziałanie 9.2.1 Rozwój wysokiej jakości usług społecznych. Głównym celem projektu było zwiększenie dostępności usług społecznych w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych, asystenckich oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, a także objęcie wsparciem otoczenia w/w osób, w tym podniesienie kompetencji opiekunów osób niepełnosprawnych oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Projekt realizowany był w partnerstwie z Gminą Radków i Stowarzyszeniem „Sprawniejsi.pl”.
- w roku 2020 w ramach projektu „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19” realizowanego w ramach POWER na lata 2014-2020 w miesiącach kwiecień - listopad 2020 r., zakupiono i rozdysponowano wśród dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej i ich opiekunów środki ochrony osobistej. Każde dziecko objęte obowiązkiem szkolnym umieszczone w rodzinie zastępczej na terenie powiatu otrzymało laptop wraz z oprogramowaniem, ułatwiający naukę zdalną. Młodsze dzieci otrzymały tablety. Łącznie zakupiono 44 laptopy oraz 3 tablety.

Ponadto Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie od wielu lat współpracuje z Fundacją Polki Mogą Wszystko (wcześniej Fundacja Przyjaciółka). W ramach w/w współpracy Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie wielokrotnie przystępowało do programu profilaktyki wad wzroku „Zobacz lepszą przyszłość”, którego celem było wyposażenie w bezpłatne okulary (szkła i oprawki) podopiecznych w wieku 5-26 lat, przebywających w pieczy zastępczej.

6.1 Rodzinna piecza zastępcza w powiecie włoszczowskim

Rodzinne formy pieczy zastępczej obejmują rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka. Stanowią formę wsparcia dla rodzin biologicznych przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji. Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie, traktują je w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobistej, zapewniają kształcenie, rozwój uzdolnień i zainteresowań, dostęp do świadczeń zdrowotnych, zaspokajają jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne i religijne, a także zapewniają ochronę przed arbitralną i bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka oraz umożliwiają mu kontakt z rodzicami i innymi bliskimi osobami, chyba że z uwagi na dobro dziecka sąd postanowi inaczej.

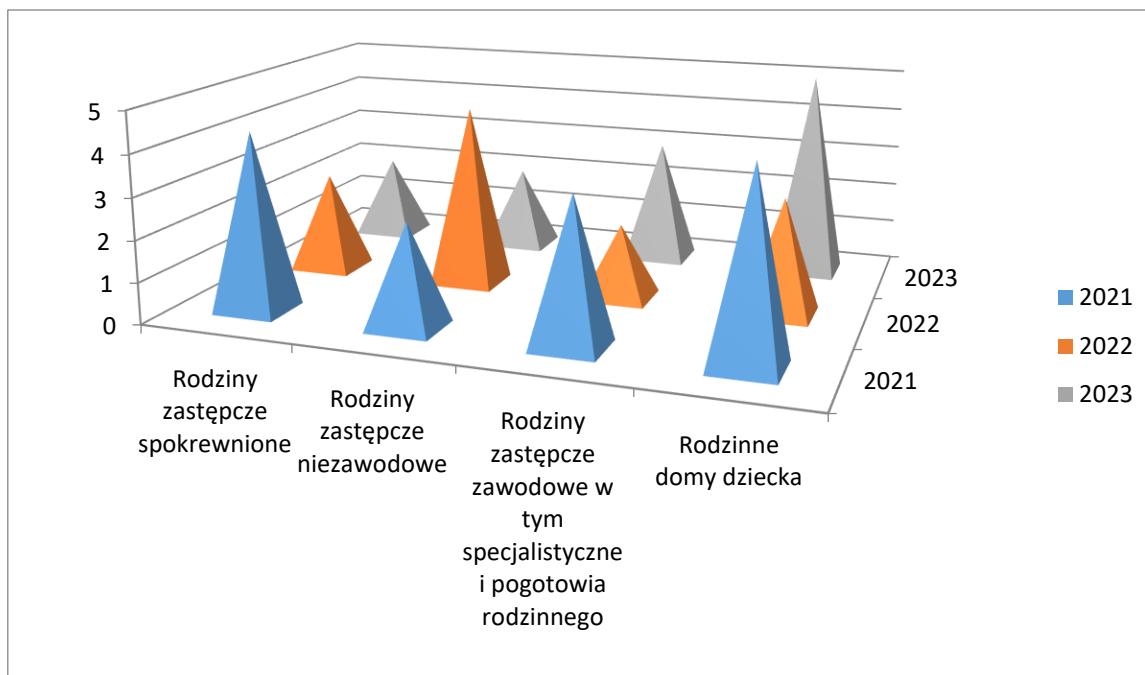
Na rodzinie zastępczej lub prowadzącym rodzinny dom dziecka spoczywa obowiązek, a jednocześnie prawo wykonywania bieżącej pieczy nad dzieckiem, jego wychowania i reprezentowania, w szczególności w przedmiocie dochodzenia świadczeń przeznaczonych na zaspokajanie jego potrzeb.

Tabela 6

Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka na terenie powiatu włoszczowskiego w latach 2021-2023 wg stanu na 31 grudnia danego roku

FORMY RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ	2021	2022	2023
Rodziny zastępcze spokrewnione	15	14	10
Rodziny zastępcze niezawodowe	9	8	6
Rodziny zastępcze zawodowe w tym specjalistyczne i pogotowia rodzinnego	5	5	5
Rodzinne domy dziecka	0	0	0
Razem	29	27	21

Źródło: Sprawozdania WRiSPZ za II półrocze 2021 – 2023

Tabela 7

Formy rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2021-2023 z podziałem na gminy (stan na 31 grudnia danego roku)

Gmina	Rok	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe (w tym specjalistyczne i pogotowia rodzinnego)	Rodzinne Domy Dziecka	Razem
Gmina Krasocin	2021	5	0	2	0	7
	2022	4	1	2	0	7
	2023	2	1	2	0	5
Gmina Kluczewsko	2021	3	2	0	0	5
	2022	2	1	0	0	3
	2023	2	1	0	0	3
Gmina Moskorzew	2021	2	1	1	0	4
	2022	2	1	1	0	4
	2023	2	0	1	0	2
Gmina Radków	2021	0	0	0	0	0
	2022	0	0	0	0	0
	2023	0	0	0	0	0
Gmina Secemin	2021	2	1	0	0	3
	2022	3	1	0	0	4
	2023	2	0	0	0	2
Gmina Włoszczowa	2021	3	5	2	0	10
	2022	3	4	2	0	9
	2023	2	4	2	0	6

Źródło: opracowanie własne

Tabela 8

Liczba dzieci przebywających w latach 2021-2023 w poszczególnych formach rodzinnej pieczy zastępczej wg stanu na 31 grudnia danego roku

FORMY RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ	2021	2022	2023
Rodziny zastępcze spokrewnione	28	26	20
Rodziny zastępcze niezawodowe	13	12	7
Rodziny zastępcze zawodowe w tym specjalistyczne i pogotowia rodzinnego	11	13	14
Rodzinne domy dziecka	0	0	0
Razem	52	51	41

Źródło: Sprawozdania WRiSPZ za II półrocze 2021 – 2023

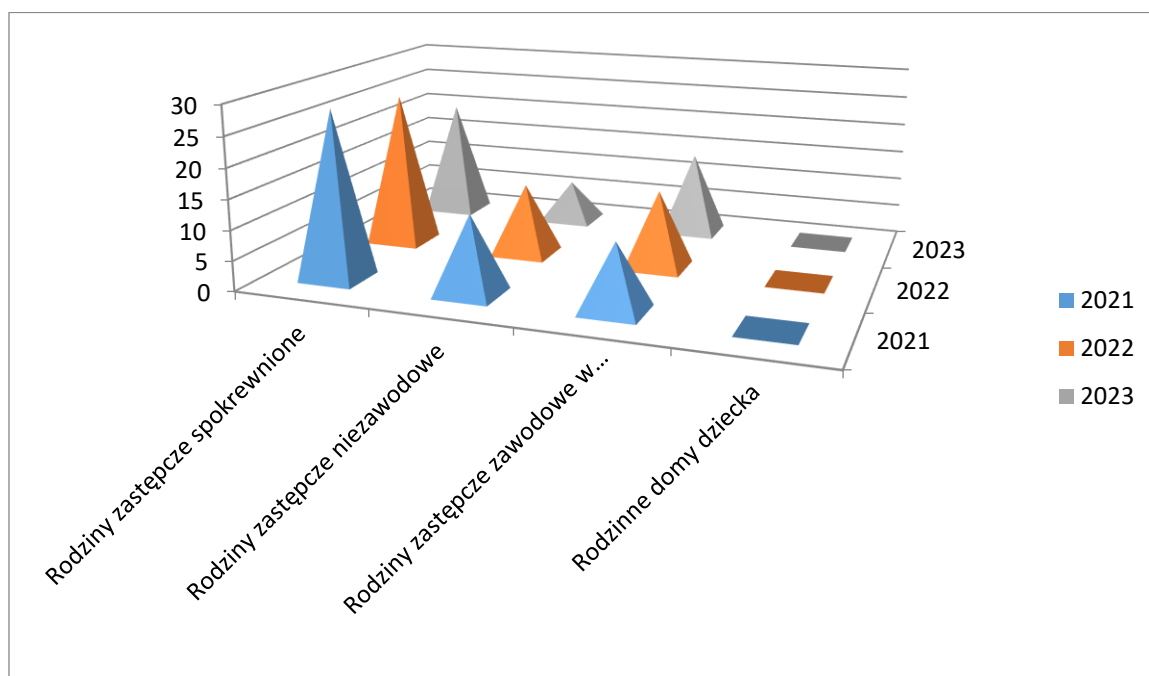

Tabela 9

**Dzieci umieszczone w formach rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2021-2023
z podziałem na gminy (stan na 31 grudnia danego roku)**

Gmina	Rok	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe (w tym specjalistyczne i pogotowia rodzinnego)	Rodzinne Domy Dziecka	Razem
Gmina Krasocin	2021	10	0	5	0	15
	2022	8	1	5	0	14
	2023	5	1	7	0	13
Gmina Kluczewsko	2021	8	1	0	0	9
	2022	6	1	0	0	7
	2023	6	1	0	0	7
Gmina Moskorzew	2021	4	1	3	0	8
	2022	4	1	3	0	8
	2023	4	0	3	0	7
Gmina Radków	2021	0	0	0	0	0
	2022	0	0	0	0	0
	2023	0	0	0	0	0
Gmina Secemin	2021	4	3	0	0	7
	2022	5	3	0	0	8
	2023	3	0	0	0	3
Gmina Włoszczowa	2021	3	7	3	0	13
	2022	3	6	5	0	14
	2023	2	5	4	0	11

Źródło: opracowanie własne

6.2 Instytucjonalna piecza zastępcza w powiecie włoszczowskim

Spośród instytucjonalnych form pieczy zastępczej najbardziej przyjazna dla dziecka jest placówka opiekuńczo – wychowawcza typu rodzinnego, która oprócz swojej instytucjonalnej formy, w swym funkcjonowaniu jest tożsama z rodzinnym domem dziecka.

Na terenie powiatu włoszczowskiego do roku 2018 funkcjonowała jedna placówka opiekuńczo wychowawcza typu rodzinnego.

6.3 Charakterystyka osób usamodzielnianych opuszczających pieczę zastępczą

Osoba usamodzielniana, to osoba opuszczająca po osiągnięciu pełnoletniości rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną. Osoba usamodzielniana zostaje objęta pomocą mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem. Warunkiem do uzyskania pomocy jest zobowiązanie

się osoby usamodzielnianej do realizacji opracowanego wspólnie z opiekunem indywidualnego planu usamodzielnienia.

Osoba usamodzielniana może skorzystać z następujących form pomocy:

- na kontynuowanie nauki,
- na zagospodarowanie,
- na usamodzielnienie,
- w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych,
- w uzyskaniu zatrudnienia,
- pomocy prawnej i psychologicznej.

Pomoc na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie oraz zagospodarowanie jest przyznawana osobie usamodzielnianej, która przebywała w pieczy zastępczej przez okres co najmniej:

- 3 lat – w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną,
- roku – w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo – wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo – terapeutyczną.

Pomoc o której mowa powyżej jest przyznawana lub udzielana na wniosek osoby usamodzielnianej.

Warunkiem przyznania pomocy oprócz złożenia przedmiotowego wniosku jest posiadanie zatwierdzonego indywidualnego programu usamodzielnienia określającego w szczególności:

- zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia
- sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu przez osobę usamodzielnianą zatrudnienia

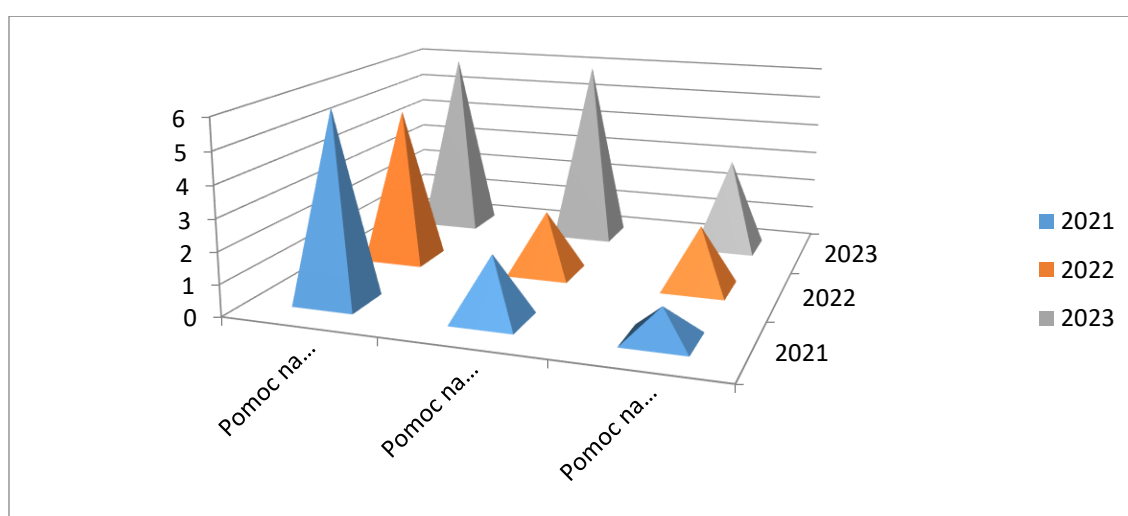
Osoba usamodzielniana co najmniej rok przed osiągnięciem pełnoletności wskazuje osobę, która podejmie się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia oraz przedstawia pisemną zgodę tej osoby.

Natomiast co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletności opracowywany jest indywidualny program usamodzielnienia (opiekun usamodzielnienia i osoba usamodzielniana) a następnie jest on zatwierdzany przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Tabela 11

Wychowankowie pieczy zastępczej, którzy w latach 2021-2023 skorzystali z przysługujących form pomocy

Formy pomocy	2021	2022	2023
Pomoc na kontynuowanie nauki (liczba osób)	6	5	6
Pomoc na usamodzielnienie (liczba osób)	2	2	6
Pomoc na zagospodarowanie (liczba osób)	1	2	3

7. Analiza SWOT

SWOT jest techniką analityczną polegającą w najprostszej wersji na posegregowaniu posiadanych informacji w danym obszarze na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

- S – mocne strony: wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę w analizowanym obszarze;
- W – słabe strony: wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę w analizowanym obszarze;
- O – szanse: wszystko to, co stwarza szansę korzystnej zmiany w analizowanym obszarze;
- T – zagrożenia: wszystko to, co stwarza w danym obszarze niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Analiza SWOT pozwala na wskazanie najważniejszych dla mieszkańców powiatu włoszczowskiego problemów, podkreśla zarówno mocne jak i słabe strony funkcjonowania pieczy zastępczej, działalności jednostek pomagających rodzinie, jak również szanse i zagrożenia, które mogą wystąpić w obszarze działania.

W poniższej tabeli przedstawiono wyniki analizy SWOT systemu pieczy zastępczej funkcjonującego w Powiecie Włoszczowskim.

Zestawienie wspomnianych grup czynników ułatwia planowanie działań w danym obszarze, w tym wskazuje obszary problemowe, które w pierwszej kolejności powinny stać się przedmiotem interwencji.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• wykwalifikowana kadra PCPR • współpraca z jednostkami pomocy społecznej zajmującymi się udzielaniem pomocy i wsparcia rodzinie i dziecku oraz z innymi instytucjami samorządowymi • zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej • organizacja i prowadzenie szkoleń dla rodzin zastępczych • prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych • wspieranie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej w procesie usamodzielnienia • kwalifikacja dla kandydatów na rodziny zastępcze • współpraca z Sądem Rodzinnym	• brak osób chętnych do pełnienia funkcji rodzin zastępczych • długotrwały okres szkoleniowy dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej • brak propozycji pracy dla młodych usamodzielnianych osób • brak lokali socjalnych na terenie gmin dla wychowanków placówek i rodzin zastępczych • brak wolontariatu na rzecz rodzinnych form pieczy zastępczej

SZANSE	ZAGROŻENIA
• stałe szkolenie i doskonalenie zawodowe kadry Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie • pozyskiwanie środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego • pozyskiwanie kandydatów do tworzenia rodzinnych form pieczy zastępczej • współpraca z instytucjami zajmującymi się opieką nad dzieckiem i rodziną	• wypalenie zawodowe rodzin zastępczych • niechęć ze strony rodziców biologicznych do współpracy mającej na celu powrót dziecka do rodziny • wzrost biedy, bezrobocia oraz narastające ubożenie społeczeństwa • narastanie postaw rodzicielskich obrazujących bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych wobec dzieci • trudności we współpracy z innymi instytucjami niosącymi pomoc i wsparcie dziecku i rodzinie

8. Cel główny i cele szczegółowe programu

CEL GŁÓWNY PROGRAMU:

➤ **Zorganizowanie efektywnej systemy wsparcia nad dzieckiem i rodziną**

Głównym celem niniejszego programu jest szeroko rozumiany rozwój pieczy zastępczej w Powiecie Włoszczowskim. Rozwój ten polegałby na stworzeniu sieci wsparcia dla istniejących rodzin zastępczych i osób z nimi współpracujących jak również na promocji rodzicielstwa zastępczego w celu pozyskania kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych.

Na zakres celu głównego powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej składa się wiele działań związanych z opieką zastępczą wobec małoletnich dzieci, jak i osób sprawujących wspomnianą pieczę zastępczą. Działania te skupiają się na podejmowaniu działań propagujących i wspierających rodzinną pieczę zastępczą, na zatrudnianiu koordynatorów, na prowadzeniu kwalifikacji kandydatów na opiekunów zastępczych, w tym kierowanie na szkolenia. Cel główny został wzbogacony o poniższe cele szczegółowe.

CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU:

- **wsparcie istniejących rodzin zastępczych poprzez:** organizację szkoleń dedykowanych rodzicom zastępczym w celu zwiększenia ich kompetencji w opiece nad dziećmi, wypłacanie świadczeń na częściowe pokrycie kosztów związanych z pobytem dzieci w rodzinach zastępczych, prowadzenie postępowań w zakresie ponoszenia przez rodziny biologiczne kosztów związanych z pobytem dziecka w rodzinie zastępczej, prowadzenie postępowań alimentacyjnych na rzecz dzieci przebywających w rodzinach zastępczych, organizację grupy wsparcia dla rodzin zastępczych, wsparcie psychologiczne, stałą współpracę z koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej, udział w programach / projektach, dzięki którym możliwe będzie uzyskanie dodatkowego wsparcia dla opiekunów zastępczych i dzieci przebywających w pieczy zastępczej.
- **wsparcie usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych oraz wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej poprzez:** współpracę usamodzielnianych wychowanków z Organizatorem Rodzinnej Pieczy Zastępczej, realizowanie Indywidualnych Programów Usamodzielnienia, wypłacanie świadczeń na zagospodarowanie, wypłacanie świadczeń na kontynuowanie nauki, wypłacanie świadczeń na usamodzielnienie, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i w uzyskaniu zatrudnienia.
- **pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych poprzez:** rozwój kampanii promującej rodzicielstwo zastępcze poprzez działania informacyjne w środowisku lokalnym, również w ramach projektów unijnych, organizowanie spotkań tematycznych dla społeczności lokalnych dotyczących rodzicielstwa zastępczego, organizowanie i finansowanie

szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze, dzięki którym kandydaci będą mieli możliwość otrzymania kwalifikacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

- **zwiększenie zasobów kadrowych osób ściśle współpracujących z rodzinami zastępczymi oraz poszerzanie ich kwalifikacji poprzez:** zatrudnienie psychologa, który będzie pracował z rodzinami zastępczymi i wychowankami tych rodzin, podnoszenie kwalifikacji osób współpracujących z rodzinami zastępczymi poprzez udział w specjalistycznych szkoleniach.
- **wsparcie osób zatrudnionych do pomocy w rodzinach zastępczych zawodowych poprzez:** wypłacanie wynagrodzenia, umożliwienie uczestnictwa w szkoleniach.

9. Limit rodzin zastępczych zawodowych w latach 2024-2026

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada obowiązek planowania i limitowania rodzin zastępczych zawodowych funkcjonujących w powiecie. Ustawa nie określa ani maksimum ani minimum nowych rodzin zawodowych. Ustalony limit należy dostosować do potrzeb powiatu w zakresie sprawowanej pieczy zastępczej. W myśl art. 180 pkt. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz.1426 z późn. zm.) zadaniem własnym powiatu jest wskazanie w opracowywanym programie corocznego limitu rodzin zastępczych zawodowych.

Tabela 11

Zakładany limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2024 – 2026

RODZAJ RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ	2024	2025	2026
Rodzinne domy dziecka	0	0	0
Rodziny zastępcze zawodowe	0	0	0
Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcje pogotowia rodzinnego	0	0	0
Rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne	0	1	0

Powyższa tabela określa liczbę rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, które planuje się utworzyć w kolejnych latach. Należy jednak podkreślić, że założone limity mogą ulec zmianie w zależności od aktualnych potrzeb, sytuacji i dostępnych środków finansowych.

Obserwując stan i rozwój pieczy zastępczej w powiecie włoszczowskim na przestrzeni lat można stwierdzić, że liczba funkcjonujących rodzin zastępczych praktycznie w całości zabezpiecza potrzeby związane z umieszczaniem dzieci w poszczególnych formach pieczy zastępczej.

Sporadycznie zdarza się, aby małoletnie dziecko pochodzące z terenu powiatu włoszczowskiego zostało umieszczone w innym powiecie chyba, że wynika to z wydanego postanowienia Sądu lub zachodzi potrzeba zabezpieczenia w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Statystycznie na dzień 31.12.2023 r. ośmioro dzieci pochodzących z powiatu włoszczowskiego przebywało w pieczy zastępczej funkcjonującej na innym terenie, w tym troje małoletnich w placówce opiekuńczo – wychowawczej i pięcioro w rodzinach zastępczych.

Dla porównania w/w danych można powołać stan pieczy zastępczej z terenu powiatu włoszczowskiego, gdzie w 19 rodzinach zastępczych przebywa łącznie 41 dzieci (w tym 25 dzieci z terenu powiatu włoszczowskiego i 16 z innego terenu).

Wobec powyższego nie przewiduje się tworzenia nowych form rodzinnej pieczy zastępczej w formie zawodowej czyli rodzinnych domów dziecka i rodzin zastępczych zawodowych (z wykluczeniem rozważenia powstania w roku 2025 rodziny zastępczej zawodowej specjalistycznej mogącej przyjąć pod opiekę dziecko z niepełnosprawnością).

10. Źródła finansowania programu

Źródłem finansowania zadań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024 – 2026 są środki finansowe :

- z budżetu Powiatu Włoszczowskiego
- z budżetów samorządów gminnych
- dotacje celowe z budżetu państwa
- środki finansowe pozyskane z samorządu województwa
- środki pozyskane ze środków Unii Europejskiej
- inne źródła

11. Zakładane rezultaty realizacji programu

1. Wzmocnienie systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.
2. Wsparcie rodzin zastępczych poprzez organizowanie szkoleń podnoszących kompetencje i umiejętności wychowawcze, poprzez prowadzenie grup wsparcia oraz dostęp do specjalistycznej pomocy.
3. Zapewnianie istniejącym rodzinom zastępczym przysługujących świadczeń w postaci finansowej oraz osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.
4. Wzrost liczby dzieci powracających do rodziców biologicznych.
5. Pomoc osobom usamodzielnianym poprzez wsparcie w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia oraz wsparcie rzeczowe i finansowe, wzmocnienie procesu aktywizowania pełnoletnich wychowanków.

6. Zatrudnianie psychologa wspierającego rodziny zastępcze i wychowanków tych rodzin.

12. Monitoring i ewaluacja programu

Koordynatorem „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Włoszczowskim na lata 2024-2026” jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie.

Monitoring programu będzie odbywał się na podstawie sporządzonej sprawozdawczości z wykonywania zadań oraz analizy zbieranych informacji w zakresie kierunków działań ujętych w Programie.

Informacje te przedkładane będą Radzie Powiatu we Włoszczowie, Zarządowi Powiatu Włoszczowskiego w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie.

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od bieżących potrzeb.

13. Zakończenie

Podstawowym celem pieczy zastępczej jest zabezpieczenie i usamodzielnienie przebywających w niej wychowanków. Aby osiągnąć ten cel należy stale rozwijać sieć wsparcia dla dziecka, rodziców zastępczych oraz osób, które współpracują z nimi na co dzień. Tylko w ten sposób można zapewnić odpowiednie warunki do rozwoju i wychowania.

Zadaniem Państwa jest stworzenie dziecku pozbawionemu opieki w rodzinie biologicznej odpowiednich warunków do rozwoju i wychowania, dlatego też stały rozwój pieczy zastępczej jest niezbędny.